Söyleşi: Bülent Timurlenk
Fotoğraflar: Tuncay Şen

cola turka sunar...

Shabani Nonda

LEOPARLAR'IN KAPTANI

Burundi, Afrika'nın doğusunda insanlarının silah sesleriyle yaşamaya mecbur edildiği bir ülke. Yüzölçümü, İstanbul kadar ve 6 milyon nüfusa sahip. 1884'de Almanya'nın işgal ettiği Burundi, 1. Dünya Savaşı'nda Almanlar'ın mağlubiyeti sonrasında bağımsızlığını ilan etti ancak 60'lı yıllara kadar Belçika'nın kontrolü altında kaldı. Ülke dört kuşaktır kan ve gözyaşı döküyor. Hutu ve Tutsi halkları arasında bitmek bilmeyen iç savaşın kaderini çizdiği Burundi, Shabani Nonda'nın doğduğu topraklar. Onun ailesi de hayatta kalabilmek için ülkeyi terk edenlerden.
Nonda, 9 çocuklu ailenin en ufağı. Babası araba tamircisi. 1977 yılında Burundi'nin başkenti Bujumbura'da doğdu ve ailesiyle birlikte 1993 yılında, 16 yaşındayken Kongo'ya geldi ve hayatı bir yıl içinde değişti. Nonda'nın da dediği gibi "Avrupa'ya gelene kadar kader, sonrası ise alın teri."

Biz kariyerini kaderin çizdiği yıllardan devam edelim. Tanzanya'da Young Boys Kulübü'nde genç takımla antrenmana çıktığı gün, ışığı fark eden A takım teknik direktörü onu profesyonel kadroya aldı. Yetenek keşfedilmişti ama Avrupalı menajerlerin, teknik adamların hala çok uzağındaydı Nonda. Kader işte, Afrika Kulüpler Kupası'nda kurada Johanessburg çıktı. Güney Afrika takımıyla oynadığı 2 maçta rakip teknik kadronun gözüne girdi ve kendini bir anda Güney Afrika'da buldu. Orada da çok kalmayacaktı. İsviçre'den bir Güney Afrikalı oyuncuyu izlemek için ülkeye gelen FC Zurich teknik direktörü, elmasın anavatanında gerçek mücevheri bulmuştu. İzlemeye geldiği futbolcuyu değil Nonda'yı götürdü beraberinde Zürih'e. Bir yıl önce canından şüphe eden, savaşın bitmek bilmeyen topraklarında yaşayan çocuk, şimdi Avrupa'nın, savaş nedir bilmeyen ülkesi İsviçre'deydi.

FC Zurih formasını giydiği ilk sezon 10 maçta 4 gol attı. Üç yıl oynadığı İsviçre Ligi'ne gol kralı ve şampiyon olarak veda etti. O sezon sonunda İsviçre'deki en iyi yabancı futbolcu, en çok gelecek vaad eden yetenek ödüllerinin sahibi oldu. Gol kralı olduğu 1997-1998 sezonunda 34 maçta 24 gol attı. 20 yaşındaydı ve büyük ligler onu bekliyordu. 75 maçta 36 gol istatistiği ona Fransa kapılarını açtı.

YILDIZ AVCISI RENNES

Peter Cech, Wiltord, El Hadji Diouf, Silvestre, Kalström gibi bugünün yıldızlarını erken keşfeden Rennes, 1998 yazında turnayı gözünden vurdu ve Nonda'yı kadrosuna kattı. İlk sezonunda 15 gol attı. *"Fransa Ligi'nde gol atmak hiç kolay değil. Rennes de sonuçta şampiyonluğa oynayan bir takım değildi. İlk sezon 15 gol attıktan sonra devamını getirmeliydim. İkinci sezonumda 16 gol attım ve Fransa'da kendimi kanıtladım"* diye anlatıyor Nonda o günleri. 1999 yılında France Football Dergisi, ligin en iyi yabancı futbolcu ödülünü Nonda'ya verdi. 22 yaşındaki Kongolu golcü basamakları birer birer tırmanıyordu. Sırada Monaco vardı. Peki ya milli takım?

Afrika'nın aslanları Kamerun'un kaptanı Song'dan sonra Kongo'nun leoparlarının kaptanı Nonda, mili takımdan neden uzak kaldı ya da neden

İLK İZLENİM

Galatasaray'da ilk günden beri gözlemlediğim arkadaşlığın ve samimiyetin üst düzeyde olduğu. Song bana çok yardımcı oluyor, Lincoln, Ümit Karan, Barış ile devamlı sohbet ediyorum.

tahminlerden daha az forma giydi? Transferinin konuşulduğu günlerde Galatasaraylıların sohbetlerindeki bir soru işaretini ortadan kaldıralım.

"*Milli takımda her zaman bir yanlış anlama oldu başlangışta. Kongo Federasyonu ben Burundi'de doğduğum için onlar beni kafasında Burundili biliyorlardı. Benim Kongo pasaportum vardı. Paylaşma sorunu oldu diyebilirim iki milli takım arasında. Rennes'de oynarken milli takım formasını ilk kez giydim. Sanırım 30'dan fazla maçta forma giydim.*"

Monaco, bizim UEFA Kupası'nı müzemize götürdüğümüz sezon Fransa Ligi'nde fırtına gibi esmiş ve ikinci Paris Saint Germain'e 7 puan fark atıp şampiyon olmuştu. O sezonun gol krallığı tablosunu bakalım hep beraber. Lyon'dan Sonny Anderson 23 gol, Monaco'dan Trezeguet 22, Simone 21 gol ve dördüncü sırada Rennes'den Nonda 16 gol. 17 yıl Monaco formasını giymiş ve o sezon 38 yaşında olan genç teknik direktör Claude Puel transferde isim belirlerken işte bu tabloya bakmiş ve pek fazla zorlanmamıştı. Kimler yoktu ki o sezon Monaco'da! Barthez, Marco Simone, Trezeguet, Gallardo, Sagnol, Sabri Lamouchi.

2000-2001 sezonuna Monaco formasıyla başlayan Nonda, Şampiyonlar Ligi'nin ilk haftasında Ali Sami Yen Stadı'na çıktı. Rakip Hagili Galatasaray'dı. 90'lı yıllarda iki futbolcuya hayrandı Nonda. Afrika'nın yetiştirdiği en büyük futbolcu Weah ve 94 Dünya Kupası'ndan beri büyük bir hayranlıkla izlediği Hagi. Jardel'in Jardelvari golü sonrasında Hagi, hayranı olan genç Nonda'ya muhteşem bir gol izletti. Kapalının önünden 35 metreden uzak doksana vurdu. Ali Sami Yen yıkılıyordu. 2-0'ın altından kalktı ama Monaco. Giuly'in ara pasına vuran Nonda önce farkı bire indirdi, ardından yaptırdığı penaltıyla Simone golü bulunca maç 2-2'ye geldi. Son sözü o gün Hakan Ünsal'ın ortasına kafayı vuran Capone söylemişti: 3-2. Yedi yıl beş gün sonra Nonda bu kez Galatasaray formasıyla ilk kez çıktığı Ali Sami Yen Stadı'nda, boş tribünler önünde iki kez havalandırdı Konyaspor filelerini.

Monaco'daki ilk sezonun ardından istatistiklerde, 29 lig maçında 12 gol, 5 Şampiyonlar Ligi maçında 3 gol yazıyordu Nonda'nın isminin karşısında. Fransa Kupası'nı da müzesine götürmüştü Juventus'ta Zidane'ın partneri olan vatandaşı Didier Deshamps, Chelsea ve Valencia'da birer sezon oynadıktan sonra kariyerine sürpriz bir şekilde son verdi ve 33 yaşında Monaco'nun başına geçti. Nonda için yeni sezon, yeni teknik direktörle başlıyordu. Sezonun hikayesine gelmeden önce Nonda'ya önce Monaco'daki yılların tecrübesini ve Deschamps'ı sorduk:

"*Rennes'de taraftarın desteğini her zaman hissediyordum. Monaco'da taraftar yoktu. Seyircisiz oynuyorduk adeta. Rahatsız edecek kadar sakindi kulüp. Antrenmanda bir tek taraftar göremezdiniz. Zaten antrenman tesisleri Galatasaray'ınki gibi değil, prefabrik ufak bir binada soyunma odası ve antrenman sahası. Teknik direktör ve futbolcular yalnızdık. Monaco'dan birçok yıldız ayrıldı: Simone, Gallardo, Trezeguet, Sagnol, Barthez. Jenerasyon değişikliği Deschamps ile başladığımız sezon bize zorluk yaşattı.*"

Peki ya yeni jenerasyon teknik adamlar arasında ilk üçte gösterilen ve son ola-

2000 yılında Monaco formasıyla Galatasaray'a Ali Sami Yen'de bir gol atan Nonda, 7 yıl 5 gün sonra bu kez sarı-kırmızı formayla Konyaspor filelerini iki kez havalandırdı.

12 sezonda 4 büyük ligde forma giyen Nonda, söyleşimizde o günlere dair tecrübelerini bizimle paylaştı...

rak geçen sezon Juventus'u Serie B'de şampiyon yapan ancak görevine son verilen Deschamps nasıl bir teknik adamdı?

"Dechamps futbolu bırakıp hemen teknik direktörlüğü başladığı için ilk sezon onun için kolay değildi. Daha üzerinden futbolcu kostümünü çıkartıp, teknik adam kostümünü giymemişti. İkinci ve üçüncü sezonunda futbolu iyi bilen, zeki bir teknik adam olduğunu kanıtladı. Futbolcu kostümü yoktu artık üzerinde. Çok başarılı oldu ve bu başarısını İtalya'da Juventus'u şampiyon yaparak kanıtladı."

"Futbolcu kostümünü çıkarmamıştı"yı biraz açmamız lazım dediğimizde Nonda soluksuz devam ediyor: "Teknik adam sadece taktiği veren değil, o takımdaki tüm futbolcuların lideridir. Karşısına takımı aldığı zaman kendisini dinletebilmeli, o ortamda belirli bir disiplin havası oluşması lazım. Futbolcularla teknik adam her zaman dialog içinde olmalı elbette ancak teknik adamı arkadaş olarak görmemek lazım. Deschamps da ilk senesinde takıma vermek istediği mesajların yerine ulaşmadığını gördü. Ancak ikinci sezondan itibaren teknik adam kostümünü giydi. Bize kafasındaki oyun planını uygulatmayı başardı."

Deschamps'lı ilk sezon Monaco için hayal kırıklığıydı, takım kümede ancak tutunabildi fakat Nonda, istatistiklerini geliştirmeye devam ediyordu. 30 maçta 14 gol attı. Frau, Anderson gibi yıldızların da 14 gol attığı sezonun gol kralı 22 golle Auxerre'de yıldızı parlayan ve Nonda gibi ilerleyen yıllarda ağır sakatlıkla boğuşan Djibril Cisse'ydi. Fransa Ligi'nde Olympique Lyon krallığının ilk senesiydi ve onları altı sezon kimse durduramayacaktı.

Nonda'nın Monaco'da üçüncü sezonunda Didier Deschamps artık kafasındaki kadroyu kurmuştu. Rotten ve Giuly'li orta saha Nonda'yı bütün sezon asistlere boğdu. Nefes nefese geçen sezonun galibi yine O. Lyon'du ama bir sezon önce kümede zor kalan Monaco, şampiyonun bir puan gerisinde ikinci tamamladı ligi. Aslan payı elbette ki 26 gol atan ve gol krallığında Pauleta, Drogba, Cisse gibi yıldızları sollayan Nonda'nındı.

2003-2004 sezonuna girilirken Monaco, Nonda'ya gelen bütün teklifleri geri çevirdi. "Leoparların Kaptanı" sezona yine fırtına gibi girdi. Ligin ilk haftasında Bordeaux'ya iki, ertesi hafta O.Lyon'a bir gol attı ve 23 Ağustos 2003 günü "kader" onu Paris'in Parc de Princes Stadı'nda köşeye sıkıştırdı. Monaco'da daha birkaç önce beraber oynadığı Piere Fanfan'ın darbesiyle yerde kaldı. Fanfan'a kızgın mı Nonda? Hayır. *"Pozisyonda Fanfan'ın bir suçu yoktu. Şansızlıktı benim için."*

Dizindeki sakatlığı düzeldiği haberini veren Monaco'nun doktoru Eric Buracchi oldu Mart ayında. "Uzun mu sürdü?" sorumuza Nonda farklı bir detay getiriyor: *"Dizimdeki sakatlıktan dolayı vücudumu sakınırken yaptığım ters hareketler adele yırtığına sebep oldu. Dizimden çok adele sakatlığının düzelmesini bekledim."*

Monaco, Şampiyonlar Ligi'nde dolu dizgin gidiyordu ve bahar aylarına hala "ben de varım" diyerek girmişti. 3 Nisan 2004'de Ajaccio deplasmanında ilk yarı Monaco darmadağın oldu. Evsahibi 3-0 öndeydi. 50. dakikada oyuna girdi ve takımı ateşledi. 5 dakika sonra

Galatasaray taraftarının pratik zekası yine işbaşında: Nonda'nın geldiği hafta yeni lakabı da hazırdı...

GOLF OYNAR, NBA SEYREDER

5.5 ve 3 yaşında iki çocuğu var. NBA seyretmeyi seviyor ancak basketbol oynamaktan keyif almıyor. Miami Heat taraftarı. Shaquille O'Neal ve Dwyane Wade favori basketçileri. Rennes yıllarından beri golf oynuyor. Bob Marley dinliyor. Oynadığı ligdeki rakiplerin maçlarını kaçırmıyor ancak diğer ligleri pek fazla izlemiyor. Futboldan kalan zamanının çoğunu ailesine, kızlarına ayırıyor. En beğendiği film Casino, en sevdiği renk kırmızı, uğurlu sayısı 21. Marka tutkusu yok.

golünü attı ve Plasil-Prso'nun golleriyle Monaco sahadan 3-3 berabere ayrıldı. Fransa'da manşetler onundu: "Nonda döndü!". Dört gün sonra Real Madrid'i eleyen Monaco'da, Casillas'ın başına bela olan isimdi. Monaco, Şampiyonlar Ligi'nde artık yarı finaldeydi. Monaco ilk maçta 2-1 öndeyken oyuna girdi Nonda. Rövanşa rahat gitmek için en azından bir gole ihtiyaçları vardı. Oyuna girdikten sadece 17 saniye sonra Chelsea filelerine havalandırdı ve Monaco bu golün moraliyle Londra'ya gitti. Rövanş 2-2 bitti ve Monaco finalde Mourinho'nun Porto'suna rakip oldu. Portekizli'nin takımı Monaco için fazla iyiydi ve kupa Porto'nun oldu. Nonda sezonu Bordeaux'yu 3-1 yendikleri maçta attığı tek golle tamamladı. Neydi peki o sezonun sırrı? Söz yine Nonda'da...

"Monaco'da bir arada olmaktan mutluyduk. Sadece iyi takım, kaliteli futbolcuların bir arada olması da yetmiyor. Hepimiz iyi arkadaştık. Bizden kimse bu finale gelmemizi beklemiyordu. Biz bir takım olmayı başardık, takım içinde herkes birbirinin açığı kapatan, takım arkadaşı için fedekarlık yapanlardan kuruluydu. Soyunma odasında bu havayı kokladığınızda başarı gelir." Bu tarif biz Galatasaraylılar için ne kadar tanıdık, öyle değil mi?

Şampiyonlar Ligi'nde final oynayan Monaco'ya yağan milyon eurolar transfer döneminde Deschamps'ın gözünü döndürdü ve Morientes, Dado Prso gibi golcülerin ardından takıma forvet yağmaya başladı. Ernesto Chevanton, Javier Saviola, Mohammed Kallon artık Monte Carlo caddelerinde turluyorlardı!...

2005-2006 sezonuna girerken artık hava değişimi şarttı Nonda için. Serie A'nın yolunu tuttu. Sarı-kırmızı formanın en güzelini iki sezon sonra giyecekti ama onun bundan haberi yoktu elbette. Roma'da teknik direktör Spaletti'nin 4-5-1 taktiği, Totti dışında golcüye ilk 11'de forma şansı tanımayınca takımda önce İtalyan golcüler rahatsızlık duymaya başladı. *"Dört forvettik, çift forvet oynasak problem değildi ama tek forvet oynayıp üç kişi yedek bekliyordu"* diye özetliyor Nonda, Roma'daki sezonunu. Haklıydı, ilerleyen aylarda önce Cassano sonra Montella takımdan ayrıldı. Nonda'yı bir sakatlık da İtalya Kupası'nda Napoli karşılaşmasında yakaladı. "Kesilemez" Totti'den formayı almaya çalışırken sakatlığa yenik düşmüştü. Geçen sezonun başında Roma Kulübü onu Blackburn Rovers'a kiraladı. Avrupa'nın beş büyük liginden üçünde forma giyen başka Kongolu var mıydı acaba?

Galatasaray'a transferi gündeme geldiğinde adının başına "sakat"ı getirenleri geçen sezon oynadığı futbolla tekzip etti Nonda. Her profesyonel futbolcu kariyerinin bir döneminde ağır bir sakatlık geçirirdi. Bağcıyı dövmek isteyenler yine işbaşındaydı. Premier

2007-2008 sezonuna 10 transferle giren Galatasaray'ın 4 yeni yabancısından biri: 20-Shabani Nonda

cola turka sunar...

Lig'de 26 maçta attığı yedi gole az yenler de oldu! Nonda bu golleri a ken, 17 maça ilk onbirde başlamış, maç sonradan oyuna girmişti ve ta mın 18 gol atan diğer forveti McCarty'den sonra en golcü isim olmuştu. Oynadığı takım Arsenal, Man. United veya Chelsea değildi. Orta sıraları hedefleyen Blackburn Rovers'da "Papii" taraftarın sevgilisi olmayı başardı ve tribünlerde adına tezahüratlar bestelendi.

Ve Galatasaray. Söz yine onda: *"Geçen sezonu iyi geçirdim ve sezon başında çok iyi hazırlandım. Galatasaray her zaman hedefleri olan bir kulüp. Lig, UEFA Kupası, Lig Kupası (Türkiye Kupası); bütün bu kupalara talip olan takımın bir parçası olmaya geldim."*

Son sorumuz, biz Nonda deyince "Monaco'da rakip defansı sırtına alıp taşıyan ve golünü atan forvet" tarifi yapıyoruz futbol belleğimizde. Sen o Nonda mısın?

"Evet, kendimi çok güçlü hissediyorum. Patlama, sürat benim doğuştan gelen özelliklerim. Geride bıraktığım sezonlar bir de bunların üstüne tecrübeyi ekledi. Yapmam gerekeni yapacağım. Nonda'nın kim olduğunu göstereceğim."